

*Балакірева О. М.,
канд. соціол. наук*

Дмитрук Д. А.

МОНІТОРИНГ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ НАСЕЛЕННЯ: ЕЛЕКТОРАЛЬНІ НАСТРОЇ ТА ОЧІКУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ НАПЕРЕДОДНІ ВИБОРІВ (ЛЮТИЙ¹ ТА БЕРЕЗЕНЬ² 2006 р.)

Електоральна активність населення за місяць до парламентських виборів

За даними проведених опитувань, українці зберігають доволі високий інтерес до політичного життя країни. За місяць до виборів поживалення політичного життя найбільшою мірою мобілізувало прихильників двох ідейно-політичних напрямів: того, що орієнтується на поєднання ідеї ринкової економіки з об'єднанням України з Росією, та національно-демократичний.

Уже другий місяць поспіль ми відмічаємо стабільну частку прихильників так званих „позаідеологічних” течій, що відстоюють ідеї громадського контролю за діями влади.

Таблиця 1

Динаміка відповідей респондентів на запитання: „Який ідейно-політичний напрямок найбільшою мірою відповідає Вашим власним переконанням?”, %

	Травень 2004 р.	Лютий 2005 р.	Травень 2005 р.	Серпень- вересень 2005 р.	Жовтень 2005 р.	Грудень 2005 р.	Січень 2006 р.	Лютий 2006 р.
Національно-демократичний	11	18	18	18	13	14	18	18
Політичний напрямок, що поєднує ідеї ринкової економіки і об'єднання України з Росією	8	-	14	15	14	17	18	17
Комуністичний	14	8	6	8	7	7	6	8
Соціал-демократичний	8	15	8	5	5	7	8	8
Соціалістичний	8	8	5	5	4	6	6	7
“Зелений”	8	2	5	5	6	6	5	2
Неполітичний рух, який відстоює ідеї громадського контролю за діями влади	-	-	-	-	-	3	4	3
Християнсько-демократичний	4	4	3	3	2	2	3	2
Ліберальний	2	3	3	2	2	2	1	2
Радикально-націоналістичний	1	2	1	2	1	1	1	1
Інше	0,2	1	1	1	0	1	1	1
<i>Жодний</i>	15	12	11	11	12	12	8	9
<i>Я не орієнтуюся в політичних течіях</i>	17	14	18	16	22	17	16	17
<i>Важко відповісти</i>	7	7	7	9	12	5	5	5

¹ Опитування проводилося з 18 по 22 лютого 2006 р. в усіх областях України, АР Крим та місті Києві. Всього опитано 3056 респондентів віком від 18 років і старше. Вибіркова сукупність – національна, репрезентативна, зі збільшеним представництвом малих населених пунктів (малі міста, смт та села). Опитування проведено у 172 населених пунктах України: столиці, 24 обласних центрах, м. Севастополі, 65 інших містах та 81 селі. Стандартні відхилення при достовірних 95 відсотках і співвідношенні змінних від 0,1 : 0,9 до 0,5 : 0,5 становлять 1,10 – 1,83 відсотка. Метод опитування – персональне інтерв'ю за місцем проживання. Рівень досягнення респондентів – 80%.

² Опитування проводилося з 2 по 7 березня 2006 року в усіх областях України, АР Крим та місті Києві. Всього опитано 1965 респондентів віком від 18 років і старше. Стандартні відхилення при достовірних 95 відсотках і співвідношенні змінних від 0,1 : 0,9 до 0,5 : 0,5 становлять 1,36 – 2,26 відсотка. Метод отримання інформації: індивідуальне інтерв'ю за місцем проживання респондента „віч-на-віч”. Рівень досягнення респондентів – 86%.

Ідейно-політичні уподобання населення суттєвим чином залежать від регіональних особливостей. Національно-демократичний напрям найбільшою мірою підтримують опитані в Західному регіоні (43%). Є ще два регіони, в яких національно-демократичну ідеологію можна вважати найбільш популярною (Північ та столиця), однак, частка прихильників цих поглядів у названих регіонах вдвічі менша, порівняно із Західним регіоном.

Найпопулярнішими ідейно-політичними поглядами на Сході, Півдні та в АР Крим є прихильність до ринково-„інтернаціоналістських” поглядів.

Найбільш строкату ідейно-політичну картину можна спостерігати в Центральному регіоні, де майже однаковою популярністю користуються п’ять ідейно-політичних напрямів.

Таблиця 2

Розподіл відповідей на запитання: „Який ідейно-політичний напрям найбільшою мірою відповідає Вашим власним переконанням?”* залежно від регіону³ проживання, % (лютий 2006 р.)

	Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Національно-демократичний	43	11	21	8	13	1	22
Політичний напрямок, що поєднує ідеї ринкової економіки і об’єднання України з Росією	2	9	7	26	38	46	5
Комуністичний	7	10	6	7	8	3	15
Соціал-демократичний	3	9	7	9	6	14	5
Соціалістичний	7	15	10	4	3	0	6
Жодний	5	6	18	9	10	1	9
Я не орієнтуюся в політичних течіях	15	21	16	20	12	6	18
Важко відповісти	6	9	4	8	1	2	7

* До таблиці включені варіанти відповідей, які обрали понад 5% опитаних респондентів.

Прихильність до тієї чи іншої політико-ідеологічної течії суттєвим чином не залежить від типів та розмірів населених пунктів, в яких проживають опитані, але залежить від вікових характеристик. Так, комуністична ідеологія до вподоби, передусім, літнім особам, соціалістичний напрям підтримується найбільшою мірою респондентами віком від 50 років.

Серед молоді найбільш популярні національно-демократичні та ринково-інтернаціоналістські погляди, що опосередковано засвідчує, що ці два напрями будуть продовжувати конкурувати впродовж ще чималого часу.

³ **Склад регіонів, які використані для аналізу регіональних особливостей:** Західний регіон: Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області; Центральний регіон: Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Хмельницька, Черкаська області; Північний регіон: Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська області; Східний регіон: Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Харківська області; Південний регіон: Миколаївська, Одеська, Херсонська області. АР Крим та м. Київ аналізуються окремо.

Таблиця 3

Розподіл відповідей респондентів на запитання:
„Який ідейно-політичний напрям* найбільшою мірою відповідає Вашим власним переконанням?“, залежно від віку, % (лютий 2006 р.)

	18–28 років	29–39 років	40–49 років	50–59 років	60–99 років
Національно-демократичний	21	19	19	15	14
Політичний напрямок, що поєднує ідеї ринкової економіки і об'єднання України з Росією	15	20	17	18	17
Комуністичний	1	4	4	7	18
Соціал-демократичний	10	8	9	10	4
Соціалістичний	3	5	7	9	9
Жодний	10	10	9	8	6
Я не орієнтуюся в політичних течіях	20	15	17	15	18
Важко відповісти	5	6	4	6	6

* До таблиці включені варіанти відповідей, які обрали більш ніж 5% опитаних респондентів.

Готовність населення брати участь у парламентських виборах 2006 р.

Загострення політичної боротьби та поширення політичної реклами спричинило зростання активності виборців та зацікавленості громадян наступними виборами. Про свою готовність прийти на виборчі дільниці та проголосувати під час інтерв'ю заявила переважна більшість опитаних (91%). Загалом, за отриманими даними, засвідчили впевненість, що братимуть участь у голосуванні, 72% опитаних, ще 19% заявили, що вони „скоріше за все” будуть голосувати.

Таблиця 4

Динаміка відповідей респондентів на запитання:
„Чи збираєтеся Ви взяти участь у виборах до Верховної Ради України, які повинні відбутися в 2006 році?”, %

	Лютий 2005 р.		Березень 2005 р.		Травень 2005 р.		Вересень 2005 р.		Жовтень 2005 р.		Грудень 2005 р.		Січень 2006 р.		Лютий 2006 р.		Березень 2006 р.	
Так	60	83	61	81	57	81	62	85	66	83	59	83	65	88	64	91	72	91
Скоріше, так	23		20		24		23		17		24		23		27		19	
Важко сказати	13		12		9		6		6		7		3		3		4	
Скоріше, ні	2	4	3	7	5	10	4	9	6	11	4	10	5	9	4	6	2	5
Ні	2		4		5		5		5		6		4		2		3	

Таким чином, прогнозована явка виборців – на рівні 70%. Найбільшу готовність прийти на виборчі дільниці виявили опитані Західного та Східного регіонів країни. Меншу зацікавленість участю у виборах висловили опитані в АР Крим та м. Києві.